СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 72. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 28. марта, 1925. VOL. XXXIII. No. 72. Jersey City, N. J., Saturday, March 28, 1925. THREE CENTS

Уряд признає оголошуваннє податків безправним.

ВАШИНГТОН, 26. марта. — Бюро внутрішних податків оголошує, що воно виставить податкові книги до публичних оглядин аж за кілька місяців.

Бюро рівночасно заявляє, що уряд прийшов до переконання, що подаваннє до публичного відома в газетах сум, заплачених ріжними людьми й підприємствами, не годиться з думкою податкового закона. Закон розумів, що книги мають бути отворені для публики для оглядин, а не що відписи з них мають бути подавані в газетах.

НЮЙОРСЬКИЙ СТЕЙТ НЕ ХОЧЕ ПОМАГАТИ ВИКОНУВАТИ ПРОГИБИЦІЮ.

ОЛБАНІ, 26. марта. — Сенат стейтової леґіслятури відкинув пять проектів про стейтову допомогу для федерального уряду при виконуванню прогибіційного закона.

Проти сього закона був стейтовий губернатор, але за ним стануло богато републиканців зі сенату.

З НАФТЯРСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

ШАЙЄН, Вайоминг, 26. марта. — Процес федерального уряду проти нафтярів з ґрупи Синклера о уневажненнє контракту винайму федеральних нафтових теренів, котрий почався три тижні тому назад, покінчився нині, о скільки ходить о вислухуванне свідків та адвокатів. Після сього суд зарядив перерву в процесі на 30 днів, а то 15 днів, щоби адвокати уряду предложили свій остаточний вивід, а 15 днів на те, щоби адвокати нафтярів предложили відповідь.

ЮВИЛЕЙНІ МАРКИ.

ВАШИНГТОН, 26. марта. — Почтовий уряд повідомляє, що незадовго покажуться в обігу три нові роди почтових марок. Вони будуть коштувати 1, 2 і 5 центів та будуть своїми рисунками величати американську революційну боротьбу за свободу. Одно-центові марки будуть зображати присягу Вашинґтона, 2-центові битву в Лексинґтоні, а 5-центові памятник революційних борців у месечузетським місті Конкорді.

ЗА ШТУЧНЕ ОБМЕЖЕННЄ НАСЕЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК, 25. марта. — Вчора почався тут межинародний конгрес ріжних організацій, заінтересованих обмеженню населення й уродин.

Зараз першого дня пішли горячі дебати за те, чи таке обмеженне корисне.

ПРИЙМАЮТЬ ЖІНКУ НА ПРОПОВІДНИЦЮ.

НЮАРК, Ню Джерзі, 26. марта. — Річна конференція методисько-епископальної церкви приняла яко правильного проповідника сеї церкви учительку біблії П. Б. Робисон. Се перша номінація жінки на таке становище в східних стейтах.

ХОЧУТЬ ДЕПОРТУВАТИ ЧОЛОВІКА, ЩО ЗАДЕРЖАВСЯ ПОЗА ДОЗВОЛЕНИЙ ЧАС.

ВАШИНГТОН, 26. марта. — Департамент праці, яко начальний іміґраційний уряд, потягнув до відвічальности дра Людвика Кезмана, редактора „Републики" хорватської ґазети в Питсбурґу, котрий задержався в Злучених Державах довше, як йому дозволив уряд. Уряд грозить йому депортацію, якщо він не постарається сейчас о продовженнє свого дозволу.

ЗАКЛИКУЄ ПРОФЕСОРІВ ВИСШИХ ШКІЛ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ В ЮНІЮ.

НЮ ЙОРК, 26. марта. — Роджер Болдвин, директор Юнії Горожанських Свобід, заявив у публичнім відчиті, що американські висші школи не признають професорам свободи думки й навчання. Він прийшов до заключення, що так воно буде досі, поки професори самі не виступлять у власній обороні та не зорґанізуються в юнію для оборони власних інтересів.

ЦІКАВІ ДОСЛІДИ З ПАДАННЄМ З ЛІТАКІВ.

МИЧЕЛ ФІЛДС, Лонг Айленд, 26. марта. — З рамени летничого відділу армії роблено тут послідними часами ряд цікавих дослідів над спаданнем з літаків.

Недавно тому два летуни важилися переконати на власній шкірі, чи правдою є загальне переконанне, що людина, падаюча з великої висоти, не може віддихати й душиться вже від самого упадку. Сі відважні летуни постановили кинутися з літаків, літаючих на поважній висоті; вони мали мати зі собою парашути, але так завязані, що вони мали отворитися аж тоді, як летуни спадуть на тисячу стіп вниз. Спроби були удачні й переконали летунів, що думка про душенне падаючих людий не відповідає фактам.

Нині знова роблено проби над тим, чи правдою є, що літак паде скорше від чоловіка, та що машина може при упадку вдарити летуна. Проба показалася, що й ся думка є неправдива.

МАЙНЕРИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЗНИЖЕННЯ ЗАПЛАТИ

Юніонтавн, Па. 25. марта. — Щоби запротестувати проти зниження робітничої заплати в углевім промислі богато майнерів покидає працю, виходячи в той спосіб на незорґанізований і непризнаний їх юнією страйк. Число страйкарів тяжко означити.

ПРОДУКЦІЯ ОСЛАБАЄ.

Вашинґтон, 26. марта. — На основі рапортів, одержаних урядом з ріжних околиць уряд приходить до переконання, що продукція в усіх головних промислах послідними часами дещо понизилася.

Торговля виказує в лютім слабший рух, як був в місяцю січни, але більший рух, як у тому самому місяци минувшого року.

МАТИ, ЩО ПРОТИВИЛАСЯ ЩЕПЛЕННЮ ВИГРАЛА.

Ню Йорк, 26. марта. — Суд, що розбирав питаннє, чи мати, яка противиться засадничо щепленню, має право не давати своєї дитини щепити, признав, що мати має до сього право, як що вона хоче й може виховувати свою дитину дома, себто не посилаючи її до школи.

СВАРКА МЕЖИ ЮНІЯМИ НЕ ВТИХАЄ.

Ню Йорк, 26. марта. — Конференція, яку скликав представник федерального уряду з представників юнії мулярів та „плястерер-ів", не довела до нічого, бо кожда юнія наставала на се, що се до них належить робота за котру вони посварилися. Наслідки сеї сварки такі, що робота на богато будівлях задержана.

КОЛИШНІЙ СТОЛЯР МАЄ СТАТИ ЕПИСКОПОМ.

Ню Йорк, 26. марта. — Епископом „Злученої Християнської Церкви Америки" має незадовго стануть Чарлз Нелзон, котрий свого часу працював, яко столяр. Коли він зломив собі ногу підчас праці, він став проповідувати.

ЖАХЛИВА СЦЕНА.

У селі Наконечне Яворівського повіту, стара 76-літна селянка М. Патриєва, що жила у своєї дочки, підійшла в ночі до свого зяття зі сокирою, щоби його вбити. На щастє удари тремтючої старої руки були так слабі, що не в силі були забити чоловіка. Причиною замаху мав бути страх перед погрозами зятя, що він забе її тещу. Старушку арештували.

НОВІ НАФТОВІ ПОЛЯ НА ЯВІ

На острові Яві коло Азії, відкрито нові нафтові поля. Виверчено там шиб на 780 метрів глибоким.

РОЗВЯЗАННЯ СОЮЗА УКР. СТУД. ОРҐАНІЗАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

Союз Студенських Орґанізацій Німеччини з осідком в Берліні (СУСОН), який обєднував українські студенські орґанізації з виїмкою комуністичної „Академічна Громада", на терені Німеччини і вільного міста Данціґ-а розвязано постановою І. Надзв. Зїзду СУСОП дня 1. лютого, а ліквідацію сеї бувшої орґанізації переведено на днях 2. і 3. лютого 1925.

Степан Тимчук,
гол. лікв. комісії

РЕФОРМА РОЗВОДІВ.

Варшавські міністерства справедливости, віроісповідань та внутрішних справ зібрали своїх директорів на нараду під проводом мін. Тугута. що зробити з великою скількістю легких розводів, які дає православна церква своїм віруючим. Дискусія над цим нелегким питаням має довести до розглянення всіх подружих законів у Польщі. Видно, що розводи є теж каменем предкновенія польсько українських відносин, над усуненням, якого ревно працює Тугут.

ЖІНКИ ПОЛІСМЕНИ В ЛОНДОНІ.

В столиці Анґлії від довшого часу утворено жіночу поліцію. Жінки полісмени зовсім таксамо зодягнені, як мущини, лише замість штанів носять вузкі спідниці. Досі завданням жіночих полісменів було подавати інформації й поміч. Управа поліції після добрих досвідів, рішилась жіночих полісменів зрівнати зовсім із мужчинами-полісменами. Вони матимуть теж право арештувати. Рівночасно їх число підвисшено з 24 до 200. Сподіються, що жіноча поліція перешкодить здичінню молоді, яке в Анґлії не менше як в инших державах.

ЗАСУДИ НА УКРАЇНІ.

В Умані у справі отамана Трембача винесено три вироки смерти.

У Київі засуджено до розстрілу Єфимію Мазур.

ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

У Суражськім повіті, на Чернігівщині, повстанчий загін, складений з клинцівських безробітних і дооколичних селян, протягом двох тижнів розгромив усі низові парткоми в районі Клинців, а в цілім повіті більше 60 низових партійних установ. Між 12. і 2. січня повстанці забили 9 комуністів, 3 сількорів і 8 радянських урядовців. Загін напав на поштовий потяг коло ст. Унеча, на 2 склади Хлібопродукта й на аґентуру Держбанку в Клинцях. Цілий Суражський повіт оповіщено в стані надзвичайної охорони.

Мелітопольська влада наказала начальникам карних відділів розстрілювати на місці кождого, хто попадеться зі зброєю в руках. Так само звелено розстрілювати всіх, у кого знайдено буде зброю в хаті.

У селі Новий Мерчик, харківської округи, мало не на смерть побито сільського Парталя.

ВІДКРИТТЯ ПОРТРЕТУ КОЛЮМБА.

Доносять з Лондону, що знайдено портрет Колюмба, відкривця Америки. На малім образі представлений адмірал Колюмб з компасом у руці. Образ той, флямяндської роботи, перед 250 роками родина якогось Кука перевезла до Европи.

ПЕРШИЙ ЧАСОПИС БЕЗ ПАПЕРУ.

Сими днями появиться у Мадриті перше число літературного і інформаційного часопису, який будуть передавати по радіо. Всі відомости розішлеться радіотелефоном до всіх відборних стацій так еспанських, як і закордонних. Це буде перший часопис без паперу.

СЛЬОЗИ ВБИВАЮТЬ БАЦИЛИ.

Копенгаґський лікар др. Лінґаль сконстантував., що свіжі сльози вбивають дуже богато бацилів, які спричинюють недуги. Лічнича сила сльоз виявляється головно при чиракак. Але сльози тратять велику лічничу силу протягом дуже короткого часу.

Промислова кріза в Анґлії.

ЛОНДОН, 26. березня. — Міністер праці сер Артур Стіл-Мейтленд заявив нині в палаті громад, що Анґлія тепер переживає важку промислову крізу. Продукція промислу паде щораз більше, казав він, а тимсамим зростає безробітте, одначе нема надії на зараду.

Бувший премієр Ллойд Джордж сказав, що одинокою зарадою може бути поворот до землі, себто до хліборобства. В 1815 році, за Наполеона, казав він, хлібороби кидали землю й ішли до промислу, а тепер пора до повороту.

Бувший міністер скарбу в кабінеті Мекданелда, Филип Сновден винив за крізу „капіталістичну систему" і заповідав, що та система доведе до ще гіршої крізи.

Ліберальний посол сер Джан Саймон сказав, що Анґлія перестає бути осередком промислу світа і щораз більше теряє ринків збуту. Ми маємо, каже, ситуацію допомогами для безробітних; досі виплачено від 1918 року півтора міліярда долярів сих допомог, але се тільки усипляє нарід, але не подає дійсної заради на крізу.

ПАТРІОТИЗМ.

БЕРЛІН, 26. березня.— В Мінхені, столиці Баварії, зачався процес проти двох молодих хлопців, котрі убили французького шпіона, що був там кельнером і доносив аліянтам, де Баварці скривали оруже. По убиттю вони вкинули трупа в ріку, але коли справа виявилась, їх арештовано й обжаловано за убийство. Адвокати боронять молодих виновників, що вони доконали вбийства з патріотизму і суд імовірно признає сей мотив.

БІЙКА В ІТАЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

РИМ, 26. березня. — Нині була бійка на пястуки в італійському парляменті між фашістами і комуністами. Вкінці фашісти викинули комуністів.

ПРОГРАМА ОПОЗИЦІЇ В ЮГОСЛАВІЇ.

ВІДЕНЬ, 25. березня. — З Білгороду столиці Сербії, повідомляють, що в скупщині (парляменті) заявив бувший премієр, а тепер провідник опозиції, посол Давидович, що опозиція є за демократичною монархією по зразку Анґлії, за рівними правами для Сербів, Хорватів і Словінців, за свобідним виборчим правом для народу, за орієнтацією на Захід і за признанням советської Росії.

УБИВАЮТЬ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 26. марта. — З Росії повідомляють, що не тільки на Україні але й на Білоруси селяни убивають комуністів, а найпаче большевицьких урядовиків і так званих „сількорів" (сільських кореспондентів до большевицьких ґазет).

„НЕМА РОСІЇ".

БЕРЛІН, 24. березня. — Німецький міністер почти подав до відома почтовим службовикам, що рісійська почта завертає листи, на яких написано „Росія", або „Петербург", зазначуючи, що ані такий край ані така місцевість невідомі.

Тому він доручує писати лиш СССР. (союз советських соціялістичних републик) і Ленінград, бо, як каже, вже Росії і Петербурга нема.

(Се „нема Росії і Петербурга" на паперових ковертах, але наділі вона є навіть там, де її не треба і де не повинна бути, себто: на Україні, на Білоруси, на Кавказі, на Сибірі, в Туркестані).

ЯПОНІЯ КИДАЄ РУМУНІЮ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 26. березня. — Японія скасувала тут своє посольство. Кажуть, що се сталось під впливом советської Росії.

ІРЛЯНДЦІ ПОКИДАЮТЬ АНҐЛІЙСЬКУ МОВУ.

ЛОНДОН, 23. березня. — В Ірляндії щораз меньше вживають анґлійської мови, а заступають її старою ірляндською мовою, якої вчать в усіх ірляндських школах.

Кажуть, що набудуче ірляндська мова в Ірляндії цілком випре анґлійську і її Ірляндці забудуть.

РОЗВОДИ І РЕЛІҐІЯ.

ВАРШАВА, 26. березня .— В останньому часі в Польщі перейшло 40,000 католиків на православє, щоб дістати розвід.

Поляки звернулись до православного митрополита Діонисія, щоб обмежив сю свободу розводів. Він заявив, що набудуче не дістануть розводу сі, що не належать до православя менше кярік.

РОЗПУЩЕННЄ ЕҐИПЕТСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

КАЇРО, Еґипет, Африка, 24. березня. — На доручення Анґлії еґипетська влада розпустила нововибраний еґипетський парлямент і назначила вибори до нового парляменту на 23-ого травня (мая) сього року.

Причиною розпуску був вибір Заглуда паші головою парляменту.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ТРИ ПІДПОРИ ВЗАЇМНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЯ

Щоби рішити, які нові добродійства може дати запомогове товариство, треба наперед пізнати, в чому лежить секрет її праці й організації.

Збираючи коротко, сі основи такі:

1) Запомогове товариство опирається на засаді взаїмної допомоги або засади взаїмних обезпечень. Значить, всі члени організації лучаться в одну громаду та заручують собі взаїмно, що вони дадуть запомоту тому з помежи себе, хто помре. Се є перша засада, і хто не зрозуміє сеї засади, той не може зрозуміти нічого про запомогову організацію. Хто помре, тому другі члени складаються на посмертне; хто лишається в живих, той складае жертву на заплачене обезпечення для того, що помер. Перша засада: ЖИВІ ПЛАТЯТЬ ДЛЯ ПОМЕРШИХ.

2) Люди переконалися, що число смертий в організації належить від віку членів. Чим старші члени, тим більше їх вмирає. На загал, кождий просто від життя має ріжну смертельність: 20-літні люди одну, 30-літні другу, 40-літні ще инчу, а 60-літні ще инчу. Тому організація, що зводить до купи людий всякого віку та каже їм платити рівні вкладки, властиво кривдить молодих людий, а нагороджає старих. В такій організації молоді члени платять за старих. Така організація відтручує молодих, а приваблює старих. Вона немовби радить людям, не записуватися до організації, поки вони не постаріються. Така організація підкопує сама себе. Щоби сьому зарадити, розумні організації завели в себе другу засаду: КОЖДИЙ ЧЛЕН ПОВИНЕН ПЛАТИТИ ПІСЛЯ ВІКУ: МОЛОДШІ МЕНЧЕ, СТАРШІ БІЛЬШЕ.

3) Колиб примінити до організації лишень сі дві засади, то тоді організація казалаби членам кождого віку складатися на посмертне для тих членів, що померли в їх віці. Отже 20-літки складалибися тепер на небіщиків з їх віку, а на другий рік вони самі складалися на небіщиків з 21 року життя. І так дальше. Люди кождого віку платилиби ріжну вкладку. Чим висший вік, тим висша булаби вкладка. І кождого року вкладки кождого віку по троха підносилибся понад вкладки того самого віку попереднього року. Значить, кождий член мавби платити кождого року що раз більшу вкладку. Правда, він плативби вкладку після віку, себто висшу від вкладки молодших членів, а низшу від вкладки старших від його членів, але все таки вкладка його зросталаби кождого року. Вона булаби найвисша, як він постарівся, бо тоді в його віці найбільше вмиралоби людий. Се булоби справедливо, але невигідно й непрактично тому, бо чоловік на старші роки не може заробляти й не може платити таких вкладок, що молодий чоловік. Значить така справедливість властиво булаби несправедливість, бо вона з гори призначалаби чоловіка на викинення з організації на старші роки. Щоби сьому запобігти, придумано вирівнування вкладок. Сказано: „Місто платити після віку з кождим роком зростаючі вкладки, зробім так, щоби члени платили рівні вкладки через ціле своє життє. Обрахуймося, скільки нам буде потреба на заплачення біжучих посмертних, і платім до каси в молодій вік більше, як потреба на заплачення посмертних по членах з нашого віку. Значить, свою вкладку поділім на дві части. Одна часть піде до фонду посмертного на заплачення біжучих посмертних по членах з нашого віку життя, а решта най йде до банків або на дорогоцінні папери, най заробляє гроші, щоби з неї відтак можна заплатити посмертні, коли члени постаріються, коли межи ними буде вже так богато смертий, що їх вкладки не будуть вистарчати на заплачення біжучих посмертних у їх віці".

Втой спосіб повстала третя засада запомогової організації: ВИРІВНАТИ ВКЛАДКИ ТАК, ЩОБИ КОЖДИЙ ЧЛЕН ПЛАТИВ ЦІЛЕ СВОЄ ЖИТТЄ ОДНАКОВУ ВКЛАДКУ. ЧАСТИНА СЕЇ ВКЛАДКИ ПІДЕ НА ФОНД ПОСМЕРТНИЙ, А ЧАСТИНА НА ФОНД РЕЗЕРВОВИЙ, ЯКИЙ СКЛАДАЄТЬСЯ НА СКЛАДАНІ ПРОЦЕНТИ.

Отсе є в простих словах ті три засади обезпечення, на котрих спираються просто всі асекураціні організації, без огляду на те, чи вони бизнесові підприємства, чи самоорганізації взаїмних обезпечень, запомогові товариства. Хто знае й розуміє ті три засади організації запомогових товариств, той може вже приступати до розбирання дальших справ, звязаних зі запомоговими товариствами. Але лишень той. Хто сього не знає, той говорить про запомогові організації, як сліпий про барви. Хто їх не пізнасть, той дуже легко може робити обіцянки, які скорше чи пізнійше мусять показатися пустими миляними баньками.

Наша організація мусить закинути всяку забаву з миляними баньками. Колись ми бавилися пустими обіцянками і в нашій організації і се нас дорого коштувало. З тяжким трудом зібрали ми були колись 25 тисяч членів, але як ми сказали їм, що для забезпечення самих себе треба завести реформу, яку приказує наука та закон, тоді дві третини членьства покинуло нашу організацію. Ся велика втрата повинна бути для нас наукою на будуче, що організацію можна будувати лишень на [illegible] обіцянка скорше чи пізнійше мусить тяжко скропитися на тій організації, що такою пустою обіцянкою пробує організувати членів.

ДО УКРАЇНСЬКОГО, ЛИТОВСЬКОГО І БІЛОРУСЬКОГО НАРОДА В АМЕРИЦІ

В Филаделфії, Па., себто в місті, яке американський нарід зве містом Братньої Любови зійшлися три сестри: Україна, Литва і Білорусь і торжественно заявили, що хочуть жити, як одна рідня, в згоді й любови.

Хочуть спільно працювати і допомагати своїм рідним в старім краю. Хочуть доложити всіх зусиль, щоби ті три братні народи стали вільними і незалежними та були дійсним, господарем на тих землях, які з діда прадіда до них належали, на яких вони від непамятних часів жили, які працею своїх рук управляли і в обороні яких від віків кров свою проливали.

Така сама ціль того Союза, що звязався в місті Филаделфії а який зветься: „Союз поневолених Польщею Народів".

З тої землі звідки вийшов пічас світової війни клич самоозначення народів, за який пролили рівнож кров Американці українського, литовського і білоруського роду, підноситься тепер спільний український, литовський і білоруський протест того насильства, якого доконали держави антанти на трох народах в Европі, що до яких недодержали свого слова. Яких землі розшматували, яких народи відірвали від материнського пня на те, тільки, щоби ними скріпити новоутворену і з ласки антанти збудовану Польщу.

Тисячні арешти й розстріли наших братів, переслідування нашої преси, замикання наших церков і шкіл і всі другі злочинства, яких допускається **Польща на наших землях** раз-у-раз, змушують нас до того протесту, змушують нас сказати своє слово і взятися до широкої акції в цілі оборони наших братів перед насильством Польщі.

Боротися з Польщею нам не першина. Ми вже добре знаємо її підступність і облуду. Знаємо, що вона все чигала на нашу смерть навіть тоді, коли ми її від загляди ратували. Бо коли Українці, Литовці і Білорусини обороняли сотки літ тому назад Европу, а тим сами і Польщу перед азійськими ордами, коли своєю кровю хоронили европейську культуру від монгольської загляди і коли їх сили тою боротьбою були виснажені, то наша сусідка Польща вважала цей час за найбільш відповідний до цего, щоби на нас безсилених напасти та нас ограбити й поневолити.

Супроти обедненого нашого боєвого фронту була одначе Польща всегда безсильна. Супроти Злучених Українців, Литовців і Білорусинів не встоїться і сегоднішна грабіжна Польща. Під нашим сильним прапором вона певно заломиться, а народи наші освободяться. Це так, певне, як це, що по ночи день наступае.

Тому кличемо до Вас Братя і Сестри українського, литовського і білоруського роду. Деб Ви не були і деб ви не жили ставайте з нами в спільні ряди. Обєднуйтеся в одну велику спільну організацію, якою мае стати Союз поневолених Польщею народів. Закладайте по всіх місцевостях такий союз та ведіть спільно пропаганду за визволення Рідної Землі зпід Польщі.

Допоможіть нашим рідним скинути ляцькі кайдани дайте, хоч в гробі легше відітхнути нашим героям, замученим Ляхами.

В Филаделфії, Па., дня 23-го марта, 1925.

Др. Лука М"шуга, предс.; **о. Йосиф І. Кавлакіс і Гнат Ковнурко** — заст. предс.; **Дмитро Штогрин, Френк Пукас і Станислав Байрунас** — секретарі; **Теодор Грицей** — касієр; **Іван Пеленський, Василь Титанич, Антін Юримецкі, Казис Відіканскас і Теодор Наришкин** — члени Головної Управи Союза.

Увага: Хто бажав би засягнути інформацій в справі Союза, нехай звертається до Предсідателя на адресу: 847 Н. Френклін Ст., Филаделфія, Па.

НАСЛІДКИ ЦЕЛІБАТЩИНИ.

Виступлення I-шого й II-го року з перемиської. духовної семинарії.

Діло пише:

Вже маємо наслідки непередуманої целібатної пропаганди і пресії, викликаної нашими владиками на богословах. З перемиської духовної семинарії виступив в четвер (5. ц. м.) I-ший і II-гий рік духовної семинарії, а збирається на днях виступити III-тий рік.

Хід подій представляється ось так:

В перемиській духовній семинарії недавно проголошено примусовий целібат для потомців двох перших років. III-тьому рокові обіцяно дати дозвіл на евентуальну женячку, т. зн. що владика може допустити по двох трьох роках жонатого богослова на основі свого субєктивного погляду. Останньому рокові (IV-ому) оставлено вільну руку. Проти такої постанови в першу чергу запротестували питомці двох перших років. Дня 5. ц. м. в годині 8-ій рано вислали вони делегацію зложену з чотирох представників (по двох з кожного року) домагаючись від ректора о. Лакоти відкликання незгідного з правами східної церкви примусового целібату.

Делегація вручила о. ректорові записку, адресовану до о. Коцоловського, а в якій подається історію останніх целібатних перипетій. Питомці вступаючи до духовної семинарії, були переконанні, що згідно з їх сумлінням, буде їм полишена їм свобода вибору жонатого або нежонатого стану. Та 2. січня заскочено їх несподіванкою. Перемиський владика проголосив загальний целібат. В записці читаємо:

Як будучі священники, виступаючи в обороні прав гр.-кат. церкви і у власній зокрема, заявляємо, що:

1) Введенне загального целібату в духовній семінарії в Перемишлі противиться ухвалам львівського синоду з року 1891 і волі всього українського духовенства, та народу, як також причиняється до захитання католицької релігії в нашім народі;

2) Введення загального целібату тепер, коли ми вже потратили два чи один рік часу, є для нас великою кривдою, бо се може причинитися до того, що втратимо можність студіювати в инших заведеннях, а навіть до звихнення нашого цілого будучого життя. При вступленню на теольогію, ми нічого не чули про загальний целібат. Були випадки, що при елекції деякі кандидати наявили свою згоду виїхати на виці студії до Риму, або до Відня, розуміючи це буквально, ц. зн., що зараз з початком першого року їх там вишлеться, що духовна власть приняла це, як їх заяву на целібат. Одначе теper рішатиме нам не це, проти чого виступае голос совісти, ми не вважаємо. Хочемо бути добрими священниками і знаємо, що такими будемо, коли нам лишить ся на дальше свободу вибору;

3) В доказ оборони прав церкви і наших а окрема з нинішним днем всі питомці першого і другого року виступають зі семинарії;

4) Вернемося в мури семинарії щойно тоді, коли приверне́ть права ухвалені львівським синодом з 1891 р., затвердженi Апост. Столицею і коли приміщене на дальші студії товаришів, що виступили з теології після проголошення загального целібату, як що бажали продовжувати ці студії".

О. ректор Лакота не дав ніякої відповіди в справі відкликання примусового целібату, супроти чого в другій годині по пол. наступив виступ питомців в числі 46 (24 з першого року і 22 з другого).

Очевидно це потягне за собою аналогічні виступлення з духовної семинарії у Львові і Станиславові. Таким чином акти насиля з боку вищих духовних чинників доведуть до сумних наслідків і поглиблення розстрою в нашому громадянстві.

З почуттям жалю і досади приходиться запитати: Чи це мали а меті наші владики, проголошуючи і насильно переводячи загальний целібат?

ДОПИСІ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Розумний конець забави.

Не минуло єще так довго, бо заледви три тижні, як було на сторінках Свободи, що Українці з Алентоуи вислали на народні ціли $175 долярів. Тепер знова хочу подати кілька стрічок, як наші громадяни розуміють народну карність. Дня 28. лютого і 1. марця відогралось у нас представлення „**Підгіряне**". Що до представлення то сміло можна сказати, що відіграно знаменито, за що належиться усім аматорам щиро сердечна подяка. Але то не в тім річ, як відбулось представлення, а в тім, як закінчилось. За стараннем кількох дівчат і хлопців устроєно по представленню в суботу забаву (пущення), котра на причуд відбулась гарно. Молодіж постаралась о музику і перекуску, і так забавлялись до пізної ночи, спокійно, весело і гарно. А ще гарнійше було закінченне тої забави. Як усюди, так і в нас, в часі перекуски були промови на ріжні теми, а найважнійша тема промови то була панни Парані Слоти, котра між иншим попросила гостий, щоби зложили яку хотяй малу жертву для наших інвалідів в старім краю.

Жертви для інвалідів в сумі $23.50 зложили слідуючі: по $1.00 Григорій Пипюк, Олекса Попик, Параня Слота, Федор Саврук, Василь Цигилик, Дмитро Когут, Ілія Когут, Анна Шульц, Марія Луців, Катерина Цигилик, Василь Гайдай, Стефан Грабовський, Николай Фартух, Михайло Крайник, Марія Яремчук, Николай Саврук; по 50 ц.: Катерина Нирка, Катерина Васильців, Марія Когут, Петро Семканич, Марія Сінякевич, Марія Чабан, Олекса Клапко, Катерина Качмарик, Зофія Кошер, Дмитро Мороз; по 25 ц.: Теодор Сьвітило, Марія Грабовська.

Гроші вислано через „Обєднання".

Сердечна подяка гарним дівчаткам і бравим молодцям за їх милу забаву, а еще більша подяка жертводавцям, котрі зложили жертви для нещасливих калік.

Гр. Пипюк.

УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКО-БІЛОРУСЬКИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ

По переведених переговорах прийшло в Филаделфії до взаїмного порозуміння між представниками українських, литовських і білоруських організацій щодо створення спільної організації для скріплення і поширення боротьби проти Польщі.

Як відомо, Польща гнете і винищує около 8 міліонів Українців, понад три міліони Білорусинів і 1½ міліона Литовців. Всі ті три народи однаково терплять і в тійсамій мірі бажають визволення. Вже самий розум каже, що вони повинні створити проти спільного ворога один фронт і спільно його побивати.

Українські, литовські і білоруські еміґранти понесли вже і несуть великі жертви для визволення своїх братів зпід Польщі. До сього часу всі вони працювали над тим визволенням, кождий на власну руку. Щоб ту акцію на зверх скріпити рішено повести її у важнійших хвилях спільно. Ходить тут передівсім о пропаганду перед американським правительством і народом, а дальше о спільні демонстрації, віча, свята і т. п.

В тій цїли основався в Филаделфії СОЮЗ ПОНЕВОЛЕНИХ ПОЛЬЩЕЮ НАРОДІВ. На перших головних зборах Союза вибрано головний уряд, до якого увійшли: др. Лука Мишуга яко предсідатель; Йосиф Кавлякіс і Гнат Ковнурко яко містопредсідателі; Дмитро Штогрин, Френк Пукас і Станислав Байрунас яко секретарі; Теодор Грицей касієр; а Василь Титанич, Іван Пеленський, Казис Відіканскас, Антін Юримецкі і Теодор Наришкин яко члени Управи.

Союз видав відозву до Українців, Литовців і Білорусинів в Америці та завізвав їх пійти його слідами й основати по всіх місцевостях такі союзи. Також оголосив статут Союза.

Повстанне сеї організації се великий крок вперід в нашому еміґраційному життю. Українсько-литовсько-білоруське зблатанне треба повитати з цілого серця і старатись поширити ту ідею по всій американській землі. На тім зиская дуже богато сама еміґрація, а також і наш рідний край. Всі наші діячі по місцях повинні поставитись до сеї акції дуже серіозно і старатись негайно навязати зносини з місцевими Литовцями і Білорусинами задля основання такого Союза у своїй місцевости.

СПРАВА РЕЛІГІЇ

Канадійський Український Голос пише:

Українці звичайно не доцінюють релігії, як політичного, культурного і національного чинника. Велика трагедія українського народу в нинішню пору є в тім, що його провідники здебільша призвичаїлись дивитися на релігію, як дивляться на державу. Анархіст бачить, що одиниця зазнае кривди від громади, організації, держави і не дивлячися на те, скільки та-жа одиниця зазнае добра від громади, організації і держави, кричить: Проч з громадою, проч з організацією, проч з державою! Українець приглядався, як вороги його нації уживали релігії для поневолення тої нації і не застановляючися богато над тим, що релігія можна вживати не лише до злого, але й до доброго, кричить також як ошалілий: Проч з релігією! Одначе як анархіст не знищить держави та організації своїми божевільними викриками проти них, так не знищить релігії той, хто божевільно кричить проти неї. Чому? Бо ЛЮДСЬКА ДУША ПОТРЕБУЄ РЕЛІГІЇ. Убити в тій душі одну релігію, то вона прийме другу, хоч часом і не здає собі справи з того, що то також релігія. Звичайно одначе на місце висшої релігії закрадається в людську душу релігія низша, поганійша. Отже даремна річ тратити свої сили на нищення релігії. Але не даремна річ, а навіть похвальна річ — підносити саму релігію, недопускати до надуживання релігії для злих цілей. Коли вороги українського народу надуживали релігії для поневолення сего народу, то для українських патріотів найпрактичнійшою являється друга дорога: уживати релігії для піднесення і освобождення свого народу.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

194.

Броуктон, Па.

Будучи членом У.Н.С. з великою цікавістю читаю всі конвенційні проєкти і тішить мене, що члени У.Н.С. так інтересуються тою 16. конвенцією добром У.Н.С. взагалі.

Межи проєктами є много таких, що як би їх конвенція приняла, то они принеслиби много добра і причинилибися до зросту У.Н.С., але є й поважна частина таких проєктів, котрі є не можливі до виконання.

Я з моєї сторони попираю проєкта, що член, котрий підвисшає посмертне повинен платити одну суму від тих літ, в котрих вступив до У.Н.С., а другу суму від тих років в котрих підвисшув своє посмертне, так, як се практикує дел. Лука Демчук. Також допись дел. К. Ружицького про сиротинець і Ендавмент поліси повинна бути брана під увагу.

Я також від себе додаю кілька проєктів:

1. Щоби дітий, котрі належуть до молодечого Союзу принимати до У.Н.С., коли мають 16 літ і як є можливо, то латвиплатити такому членови, якусь часть з тих гроший, котрі зложив до каси У.Н.С., бувши членом мол. Союза. Принимати до мол. Союза всіх дітий дітей без ріжниці, чи їх родичі належуть до У.Н.С., чи ні.

Посмертну таблицю змінити так, щоби приймати в члени У.Н.С. від. 16 років а приймати до всіх кляс кождого мущину, коті є при добрім здоровлю без ріжниці його заняття.

Як член є в У.Н.С. довший час сказати більше, як пять років, а потім попадає в нещасте або є хорий довший час і не може заплатити місячної вкладки, то щоби такий член міг зробити угоду з У.Н.С. щоби за него вкладки платила головна каса У.Н.С., а потім, щоби той член, як виздоровіє, щоби ту суму вернув назад до головної каси.

Також, щоби подібно можна було зробити зі старими членами, щоби член, котрий не може робити з причини старости і не має з чого платити місячну вкладку до У.Н.С., то щоби такого члена не викидати, з організації, тільки, щоби за него платила каса У.Н.С., а по його смерти, щоби тую суму стягнути з його посмертного.

Бо так, як тепер є то, много старців на тім тратить, бо їх викидують з організації через неплаченне вкладок, бо є много таких случаїв, що вістанеться старець зі старою женою і тяжко приходиться їм дістати де пару центів на кусень хліба, а тут ще треба платити до У.Н.С.. Я думаю, що то придалобися в У.Н.С., я і но закони поодиноких стейтів на се позваляють, а булоби ще ліпше, як би таких старців можна було увільнити цілом від плачення вкладок..

4. Щоби У.Н.С. видав календарі, так, як що року, але тільки для тих членів, що хочуть мати, т. є щоби головна канцелярія У.Н.С. розіслала кождого року де в вересни, або жовтни [illegible] календарів, відділ хоче замовити а відділовий секретар на мітінгу повинен порахувати, котрі члени хотять календарів [illegible] тільки післати замовлення [illegible]

обійдеться без богато клопоту і непорозуміння по відділах.

5. Щоби змінити §. 326. так, щоби член, котрий виїде за границю Зєдинених Держав міг бути членом У.Н.С, що найменьше ще хоч один рік, коли заплатить свою вкладку. Тільки по упливі одного року, щоби перестав бути членом У.Н.С, як не вернеться до Злучених Держав.

6. Щоби Свобода виходила що дня на 6 сторін, як то є [illegible] не можливе, то щоби хоч раз в тиждень в пятницю, або суботу виходила на 8 до 10 сторін і щоби Свобода містила більше новинок про роботу і про робітничу справу взагалі.

7. Щоби в Свободі дати місце для женщин, щоби і женщини могли дещо написати про свої справи, так, як є по других чужонародних часописях, а також, щоби Свобода давала відповіди для своїх читачів, як дехдо хоче про яку річ довідатися розуміється тільки в таких єправах, що входять в новинкарський обсяг, а тоді Свобода булаби ще богато цікавійщою.

8. Щоби помістити в Свободі адресар всіх відділів У.Н.С., щоби, я член У.Н.С. виїде з одного міста в друге, знав де є найблизший відділ У.Н.С., тоді буде знав де удатися, з переступним листом, або за порадою межи свої люди..

По конвенції видати новий статут У.Н.С., а не так, як перше додатки.

Дмитро Дубрівний.
дел. від. 258.

195.

Ґластонбери, Ко.

З приводу наближаючоїся конвенції У.Н.С. подаю під розвагу делеґатам:

1 Щоби конвенція У.Н.С. відбувалася, що 5 років, а не що три роки, як декотрі проєктодавці подають бо на сім У.Н.С. тратить, а з того лише користають зелізничі компанії.

2. Що до календара У.Н.С. то ми є тої гадки, щоби головний уряд не присилав до відділів референдум, а радше нехай присилає замовлення, а хто з членів схоче, той замовить собі, бо є богато членів, що не знають читати, а за календар мусять платити.

3. Ми є тої гадки, чи не можливо булоб заснувати банк при У.Н.С., щоби той банк міг уділювати позички членам і нечленам на морґечі, бо такий банк придбавби більше гроший і членів для У.Н.С., а в той час користь з такого банку моглаби обернутися на сиротинець, бо не можливо, будувати сиротинця за гроші У.Н.С., бо сі гроші є вкладки на виплату членам посмертного і тих гроший не можливо уживати на цілі сиротинця.

4. Ми за ти м, щоби старі урядники позістали на дальше на своїх місцях працювати для добра У.Н.С.

5. Щоби змінити §. 237. бо він шкодить богато членам. Бо член, котрий вступив в молодім віці, обезпечився на малу суму, хотячи підвисшити свою суму, щоби член не платив від тих літ, коли підвисшає суму, але щоби платив від тих літ, коли вступив до У.Н.С.

6. Протестуемо проти тих, [illegible] ства, а бо священики є такі добрими членами, як і ми всі, бо вони так само свої вкладки платять і працюють для добра У.Н.С., як і кождий другий член.

Дальше ми затим, щоби перед конвенцією відправилася Служба Божа і Панахида за померших членів У.Н.С. Причім апелюємо до делеґатів і делеґаток, щоби на сій конвенції радили поважно і мудро, так, щоби сяконвенція принесла користь для всіх членів У.Н.С.

Семен Конікевич,
Иосиф Патиняк,
Михайло Саламаха,
відділ 138.

196.

Бетлегем, Па.

Подаю під розвагу:

1. Щоби Свобода побільшити на 8 сторін, бо 4 сторони цілком замало. Та щоби для відділ була часопись хоть два рази в тиждень.

2. Ліни треба вже раз знести.

3. Відділ, котрий має 25 членів не має права висилати делегата на конвенцію.

4. Що до вибору головного уряду, то мають вибирати делеґати на онвенції.

5. Щоби не принимати до У.Н.С. латинників, а головно Поляків, через, що є непорозуміння та роздори у відділах, а головно тут у Бетлегем; як дуже добре нам всім членам відомо, як один Поляк обкидав гидкими словами нас членів, тут в Бетлегем, так само і накидався поганою мовою на У.Н.С.

Одже раз сему треба положити кінець, щоб у нашій орґанізації не було ворогів, котрі є, чорним пятном для нас всіх Українців.

6. Щоби конвенція відбувалася, що 4 роки, як було до тепер.

7. Дітей принимати не тільки членів, але й не членів, тим самим дасться приєднати кандидатів в члени на мітінґах, а не поза мітінґи. Повинні принимати чесних людий.

9. Щоби конвенція ухвалила, що хто з членів вступив до У.Н.С. перед 30 роками життя а дожиє 75 літ, щоби такому членови виплатити половину посмертного за життя і увільнити цілком від плачення місячних вкладок.

Бажаю всім делеґатам доброго успіху.

Николай Кендзерський,
член відд. 288.

197.

Гейзелтон, Па.

Як д. Гришко, підніс гадку про справу лінів, тоді цілий уряд проєктів звернув свій фронт, як на за жорстокий закон такої ухвали. З сеї нагоди кождий проєктодавець старається доказати, які то великі кривди заподіяно членам У.Н.С. всуваючи їм насильно ліни до підписування.

Яб просив, щоби шановні також не забули і за отсих членів, котрі не підписали такого насильного ліну і зрозуміли їх ріжницю, що від заведення системи в У.Н.С., члени, котрі підписали такі ліни, платять від часу системи, А члени не підписуючи такого ліну платять від часу вступлення до У.Н.С.. Я вступив до У.Н.С.. коли мав 19 літ, а плачу вкладку місячну від 26 літ. І таких членів не підписуючи ліни буде кілька тисяч в У.Н.С.

Ж тому ставлю проєкт, що коли прийде рішаюча точка над повизщою справою, то конвенція звволить уділити якоїсь сатисфакції, як одним так і другим.

О. Шараварко.
дел. від. 85.

198.

Лейтроб, Па.

Подаю під розвагу делеґатам:

1. Щоби старим членам, котрі належать до орґанізації У.Н.С. вже 20 літ, дати полекшу, бо такий член в старшім віці не може так працювати, як молодий і часом не в силі навіть заплатити місячну вкладку.

2. Єсли можливо оснувати т. зв. 20 ірс ендавмент полісі, або 20 ірс пейд ап полісі, то щоби члени У.Н.С. могли з сего користати і не відходили від нас до чужих орґанізацій, а могли обезпечитися в нашій.

Я бачив в кількох проєктах, що се річ трудна. Чому? От маємо польську орґанізацію „Звойонзек Народови" і має всі три кляси, а ми чому не можемо мати? Чи вони ліпші від нас. Ні! Але вони лучше тягнуть за добром своєї орґанізації.

3. Щоби конвенція відбувалася, як до тепер, що 4 роки.

4. Головний уряд вибрати той самий надальшє. На мою думку ніхто з нас не має проти них нічого і нікому кривди не заподіяли, а працювали належито, за що їм честь і слава.

5. Редакційний комітет нехай на дальше зістане, без ріжниці, який чоловік, тільки, щоби своє діло знав, як провадити на користь членам У.Н.С..

6. Щоби часопись Свобода виходила на 6 стор. друку і хоч раз на тиждень в англійській мові, бо маємо дуже таких членів в У.Н.С., що неуміють читати по українськи.

7. Щоби дітям дати якусь надгороду, коли переходять з молодечого департаменту до старого, хочби 25 дол.

8. Щодо календарів, то щоби так зістало, як було до сеї пори тільки звільнити від плачення тих, що не уміють читати. На мою думку на члена не є так тяжко заплатити раз в рік 30 цнт. за календар; даватиж його задармо, то каса У.Н.С. на тім тратить.

9. Годжуся з проєктами, що до знесення лінів, бо то дуже велика кривда для старих членів У.Н.С..

Що до сиротинця, то на мою думку єще тепер не купувати, бо то буде коштувати велику суму гроша, а фонду на то нема а накладати фонди на членів У.Н.С. неможливе, бо на тім часом моглаби Орґанізація У.Н.С. потерпіти, як по 13-ій конвенції в Бофало, Н. Й.. Найлучше буде тую справу дати під референдум членам У.Н.С. і нехай самі члени вирішать тую справу, аби пізнійше недокоряли нам, що ми приїхали з відтам з новими фондами.

Бажаю всього добра шан. делеґатам і делеґаткам 16. конвенції У.Н.С. та найліпшого успіху!

Теодор Королеват.
дел. від. 61.

ПОЛЯК ПРО УКРАЇНСЬКУ ЕМІҐРАЦІЮ В ЧЕХІЇ.

Редактор варшавської соціялістичної ґазети Роботнік, Голувко їздив до Чехо-Словаччини, а вернувшись описав так свої поміченя про тамошню українську еміґрацію:

В чесько-словацькій республиці числить українська еміґрація біля 6 тисяч осіб, а в тому 2 тис. із Східної Галичини. Прага є осередком культурного й наукового життя. В ЧСР. істнують три українські високі школи. А саме **Господарська Академія** в Подебрадах з 600 студентами і 35 професорами стоїть на високому науковому рівні. Академія має три факультети: економічний, аґрономічний й інжинірський з 4-літнім курсом. В останньому році принято до Академії 110 студентів на перший курс, головним чином із земель під Польщію. Дальше істнує **Український Педаґоґічний Інститут** з 300 студентами і 35 професорами з курсом 3-літнім. Вкінці **Укр. Вільний Університет** з факультетами: фільософічним і юридичним. Крім того студенти-Українці студіюють у висших школах чеських в Празі і на провінції. Взагалі в ЧСР. студіює понад 2 тисячі студентів-Українців, а серед них біля 700 Галичан. В ЧСР. студіює теж біля 250 студентів Білорусинів, орґанізаційно звязаних з Українцями.

Крім того в Празі є дві українські ґімназії.

Вкінці для б. вояків наддніпрянської й галицької армії, яких скількість досягає до 2.500, істнують в еміґраційних осередках курси шоферські, римарські, виробу мила, кооперативні і т. и.

Українське культурне життє в ЧСР. зосереджується в **20 товариствах** наукових, суспільних і мистецьких. „**Український Видавничий Фонд**" одержав від чеського уряду 1 міліон чеських корон кредиту і приступить до видавання наукової літератури. Досі видано 30 наукових творів. В найблизшому часі мається видати 126 наукових підручників для студентів у формі літоґрафічних скриптів. Орґанізується теж національна бібліотека і музей-архив.

Всіми сими інституціями кермує Громадський Комітет", який крім того займається філянтропійною діяльностю (дешева кухня, читальня, амбулаторія, студентські інтернати і т. і.).

Чесько-словацький уряд приходить з видатною допомогою українській еміґрації. В буджеті на біжучий рік чесько-словацький уряд прелімінував на удержанне російських і українських висших і середніх шкіл та на допомогу російській і українській еміґрації біля 60 міл. чк. Крім того на цілі обох еміґрацій уділює допомог през. Масарик зі своїх особистих фондів, а мін. Бенеш зі своїх диспозиційних фондів.

В російській еміґрації Бенеш має вірного союзника, але не можна того сказати про українську еміґрацію. В інтересі ЧСР. є велика й неподільна Росія. Закарпатська Україна і Східна Галичина є тими мостами, що мають безпосередно получити ЧСР. з Росією і забезпечити її перед німецькою небезпекою. Страх перед Німеччиною викликує в Чехів настирливе бажанне великої Росії. Тому гасло незалежної України неприємне для чеських політиків. Величезна більшість української еміґрації стоїть на становищі незалежної України. А Чехи, будучи противниками незалежної України, не тільки не переслідують подвижників сеї ідеї, але навпаки, їм помагають. Масарик і Бенеш недвозначно заявляють Українцям, що гасло незалежности України не відповідає чеським інтересам. Але се стихійний рух, з яким слід рахуватись. Отже красше, щоби той рух виростав при чеській допомозі і під чеськими культурними впливами аніж у ворожому відношенню до Чехів.

Масарикови і Бенешеви йде про те, щоби поглибити політичні і культурні чеські впливи у Славянщині, щоби з Праги зробити славянські Атени, щоби знанне чеської мови і культури поширити серед славянських народів, щоби збудити прихильне почуванне для Чехів далеко поза границями ЧСР. Маючи на увазі сю вихідну точку, Чехи поширюють свій вплив на балканські славянські держави, Болгарію і Югославію.

Така далекоглядна політика без сумніву принесе свої овочі. Українці заявляють, що хоч ЧСР. не бажає собі незалежної України, то тим більше, маючи се на увазі, приходиться цінити чеську допомогу. Після повороту до краю Українці не забудуть Чехам їх прихильности допомоги і сплатять довг вдячности, як не політично то економічно. І справді, всі сі інжиніри, аґрономи і торговельники, що студіюють в Празі, будуть найкрасшими пропаґаторами чеського промислу. Тих кілька соток міліонів, що Чехи видали на російську, українську і білоруську еміґрацію, вернуться їм сторицеє політично й економічно.

МАТИ ДУШЕГУБКА.

В Щенятині равського повіту арештовано маґду Сенюк, котрої чоловік в Америці. Виявилось, що вона ще 4. лютого с. р. привела на світ дитину і спрятала так, що ніхто нічого не знав. Місцева повитуха потвердила порід, а маґда Сенюк під загрозою лікарських оглядин призналася до вчинку. Вона вдусила дитину і закопала на цвинтарі. Там її знайшли. Була це дівчинка, зігнена у двоє з покрученими руками і ногами, завинена в запаску. Матір-душегубку арештовано.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Клим Ганкевич, емеритований професор черновецького університету помер в 83 р. життя дня 14. лютого с. р. в Чернівцях. Похорони відбулися 16. лютого.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання на оборону рідного краю в лютім 1925).

7) **Ембрідж, Па.** Бр. св. Арх. Михаїла, від. 121 „Провидіня" на Рідну Школу, переслав І. Кацаба 10.00

2) **Міннеаполіс, Мінн.** від Української Громади, переслав Микола Ґрубрин 135.00
(Зложили народний податок $16: Василь Комар з Рівер Фолс, Віс. $12, по $1: Микола Ґрубрин, Олекса Пилатюк, Іван Коцюба, по 50 ц.: Петро Гаврa і Петро Андрущак. (Імена жертводавців на коляду Р. Ш. проголошено в 57 ч. Свободи).

3) **Рачестер, Н. Й.** о. Василь Турула нар. под. $6, Захарій Роман $5 на Р. Ш., разом 11.00

4) **Істон, Па.** збірка, переслав Микола Підгайний 41.43
(Членську вкладку до Р. Ш. зложили $12, а то по $1: В. Дороботій, його жінка ідвох синів по доляру, І. Крочак і жінка, М. Підгайний і жінка, О. Питляр, Д. Кручовий, А. Допілко і Т. Марак.
На боєвий фонд $29.65: В. Дроботій $3, Ф. Сагатий $6, а жінка $1, І. Крочак і М. Підгайний по $2, Д. Кручовий $1.50, по $1: А. Допілко, В. Гутник, П. Божик, А. Ґалан, М. Прузицк, А. Хоміщак, А. Ткач, М. Федорчак, М. Потічко, Л. Кузьмин, Ст. Терлецький, а Ю. Онеськів 65 ц., В. Мазур 50 ц.).

5) **Когус, Н. Й.** збірка, переслав Т. Маліґловка 28.00
(Укр. Горожанський Клюб на Р. Ш. $5, на Просвіту у Львові $23: Укр. Ам. Гор. Клюб $5, а по $2: Антін Афіновіч, Лев Апостол, Пилип Білінський, Андр. Глушко, М. Гувикович, М. Міхаляк і Послід Дмитро).

6) **Мідвіл, Н. Дж.** переслав Стефан Чопек 15.00
(Коляда на інвалідів $13, від. Тов. Запорожська Січ, від. 347 У. Н. С., а доложили по $1: о. Іван Волощук і Ст. Пелехатий).

7) **Честер, Па.** по $1 на сироти і інвалідів, разом 2.00

8) **Толідо, О.** пер. М. Корнона ..33.50
($6 на укр. інвалідів, а $27.50 на Р. Ш.).

9) **Трой, Н. Й.** пер. О. Заяць ..135.00
(Коляда з рамени Запомог. Комітету ім. А. Кошиця, при укр. православній громаді, призначено: $75 Р. Ш., по $20 на політичних вязнів, інвалідів і студентів на Чехословаччині).

10) **Елизабет, Н. Дж.** коляда Товариства: Укр. Спів. Тов. Боян, призначена на Р. Ш., переслав Роман Слободян 182.85

11) **Ембрідж, Па.** Коляда на Р. Ш., переслав о. Іван Ортинський 71.65
(В Ембрідж занялася колядою старшина місцевої Січи: Павло Прешляк, М. Гриневич, Ів. Кміть і Теодор Судя з шкільною дітворою.
В Вудлаві колядували: Іван Черхавський, Мик. Шпук, Мик. Баранник і Мих. Чиж. Коляда в Ембрідж $43.65, в Вудлави $18, від. 40 Провидіння $5 і о. Іван Ортинський $5).

12) **Н. С. Пітсбурґ, Па.** Коляда Першої Сотні Шестого Округа Січової Орг. 150.00
(Переслав Юліян Маланяк, призначено по $50 на Р. Ш., інвалідів і революційний фонд).

13) **Палмертон, Па.** Дмитро Коцюбинський, нар. под. 5.00
(викликає: о. Ф. Бона, Стефана Дмитрика і Гната Климишина).

14) **Фултон, Н. Й.** коляда на Р. Ш., переслав Григ. Бедзіш 24.25
(Коляда шкільних дітий під проводом Дмитра Олінського).

15) **Аллентавн, Па.** від членів від. 147 У. Н. Союза, переслав С. Мельничук 11.50
(Призначено $11.50 для студентів у Відни, а $100 для інвалідів. Жертвували: Ст. Салаш $2, Король Василь $1.50, І. Заяць 1.50, Ст. Мельничук 1.25, по $1: Ф. Попик, Гр. Фарняк, І. Худик, по 75 ц.: З. Позібанчук, І. Процак, Ілля Сокальський, М. Хомик, Ю. Винярський, по 65 ц.: В. Климань і Д. Яромій; по 50 ц.: І. Рудакевич, А. Максимяк, Д. Турчин, Гр. Біленький, І. Коромець, В. Ракочий, В. Кішанич 35 ц.; по 25 ц.: П. Малий, Т. Андрухів, Ю. Губіцький, П. Тульбан, Н. Коромець, П. Кметь, С. Збрик, М. Гуцайлюк, М. Куницьо, І. Каландяк, В. Гришко, Н. Антонюк, Д. Мороз, І. Котик, І. Когут, а по 10 ц.: Н. Фартух і Г. Копач).

16) **Палмертон, Па.** коляда на Р. Ш., переслав М. Куба 37.00
(Коляда Бр. св. О. Николая, від. 369 У. Н. Союза)

17) **Йонкерс, Н. Й.** народ. под., пересл. о. В. Сполітакевич 10.00
(Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С. $7, а Кость Чолій $3).

18) **Куртіс Бей, М. Д.** збірка, переслав Алекс. Шандровський ...27.70
(Народ. под. $11.75, з панахиди $6.39, з коляди $9.56. Призначено $20 на боєвий фонд, а $7.70 на Р. Ш. Нар. под. зложили по $1: Павло Войтович, Он. Бойко, А. Шандровський, Танас Добростан, Гр. Бойко, Андро Будагази, Максим Олексюк, Вас. Печериця, Юліян Буковський; по 50 ц.: Микола Шандровський, От. Касій, І. Кочон, по 25 ц.: Петро Кульчицький, І. Букат, Омелян Винницький).

19) **Спрінг Велей, Н. Й.** від Тов. Просвіта, від. 16 У. Н. С. переслав К. Ільків 30.25
(Нар. под. $7.25, а Коляда $23, призначено по $10 на Р. Ш. і сиpоти, а $10.25 на інвалідів).

20) **Мидспорт, Па.** збірка на інвалідів на хрестинах в Івана Налесника 13.00
(Переслав Петро Кріль, а зложили по $1: Іван Налесник, Генрик Сльоичка, Петро Кріль, Юрко Брицький, Микола Афтанас, Андрій Шпак, Вікторія Коляга, Михайло Ланьчак, Анна Мудрик, Михайло Захарко; по 50 ц.: Марія Кошей, Іван Макар, Розалія Мудрик, Петро Мудрик, Яків Мудрик, Андрій Банась).

21) **Деслодж, Мо.** о. М. М. Лукаський від укр. кат. церкви на сироти і інвалідів 5.00

22) **Честер, Па.** збірка на Р. Ш. в церкві Сошествія св. Духа, переслав о. А. Дотович 7.00

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

АДМІНІСТРАТИВНІ РЕФОРМИ НА УКРАЇНІ.

Не нова це справа на Україні — адміністративні реформи. Вже Центральна Рада обміркувала дуже поважно переведення нового адміністративного поділу. Тоді найактуальнійшим був проєкт проф Грушевського про поділ української території на землі. За гетьманських часів виринув новий проєкт поділу української території на краї. Навіть денікинська влада ломила собі голови над новим поділом України. Проєктувалося тоді три області.

Практично взялася аа переведення адміністративних реформ на Україні щойно радянська влада, Тягнеться ця справа практичного проведення реформ вже від 1922 р. Тоді скасовано волости та повіти, а уведено нові одиниці: сільські ради, райони і округи. Ґубернії, тоді теж підлягли деяким територіяльним змінам. Із 12 ґуберній зроблено тільки 9, з 102 повітів зроблено 53 округи з 1989 волостей зроблено 706 районів, а з 15,696 селищ зроблено 9,307 сільрад. Від 1922 р. по нинішний день зайшло богато нових змін, поправок, кордонних пересунень, які довели до зменьшення числа округ, та до побільшеня числа районів На протязі того часу скасовано 3 округи, а одна перейшла до автономної молдавської републики шахтенська і таганріська, округи Донеччини, частинно перейшли в склад північно-кавказького краю, а частинно були приділені до инших сумежних округ Донеччини.

Тепер Україна має 49 округ і автономну молдавську републику і 665 районів. Щож до сільських рад, то число їх збільшилося наслідком творення т. зв. національних сільрад. До тепер є на Україні 5 німецьких районів. Ввіх національних сільрад є 172, з чого німецьких 98, польських 26, болгарських 31, жидівських7, чеських 9, білоруських 1 молдавська 1, і альбанська 1. Коли вже проводимо цифрові дані про національні адміністративні одиниці то не від речі буде пригадати про теперішній процентовий склад населення на Україні. Він представляється так на 27,349.-102 душ маємо 22,3 міліони Українців, або 81,8 прц., 2,1 міл. Москалів, або 7,7 прц.; 1,2 міл Жидів або 4,6 прц.; 326000 Німців, або 1,5 прц.; 300,000 Молдован і 101,000 Греків.

Всі ці реформи ще не закінчені. До 1. жовтня ц. р. мають бути цілковито скасовані ґубернії, а число округ зведене буде до 40. Зайдуть теж поважні зміни в числі сільрад та районів. На Україні мають ці реформи своїх прихильників і ворогів. Та вже само їх продовження в життя доказує, що прихильники переважають. Давний адміністративний поділ України, що бере свій початок, ще з часів Катерини II, безперечно перестарілий. З цим погоджувались всі попередники радвлади на Україні від 1918 р. Очевидно, що кожда влада мала певну мету, якій свій поділ підпорядкувала. Таку свою мету мають і большевики. Слід підкреслити, що зі всіх републик СРСР Україна почала перша переводити адміністративні реформи. Щойно, коли ці реформи показали себе добрими, тоді почали й инше републики призадумуватись над способом адміністративних реформ.

Противники реформи кажуть що новий адміністративний покій без ґуберній спричинить натиск селянської стихії на центр та поменьшить впливи пануючої партії артії на селянську масу. Станеться це з тої простої причини, що більша скількість комуністичного елементу є на Україні тільки по ґуберніяльних центрах, а є вона дуже незначою, або зникаючою малою по тих містах, які стануть окружними центрами.

Прихильники нового поділу з тим не погоджуються. Секретар КП(бу) Квірінґ пише про це так:

„Усувати небеспеку селянського натиску треба перш за все правильною політикою, а не механічними заходами. Із цього нібито прінципового підходу (противників) повстає практичне недовіря до сил наших округ і страх випустити керму із рук центру. Оцінка й довіря до місць можуть бути ріжні. Я особисто гадаю, що округи є досить зрілі для управління і певний, що переґрупування партійних робітників у звязку з ліквідацією ґуберній значно зміцнить і округи і центр. Ліквідація ґуберній одночасно зміцняє теж позицію центральних орґанів влади. Неправда нібито вона означує децентралізацію влади. Навпаки є це не тільки скріплення централізації але й одночасно наближення осередків до місць поминаючи попередні ґуберніяльні інстанції.

Голова українського радянського уряду В. Чубар висказався про цю справу так: „Основною метою реформи є упрощення системи державного управління. Уряд прямує до того, щоби робітничо селянські маси на всі свої питання, що вимагають розвязання центральної влади, як мога скоріщ одержували вичерпуючі відповіди. Всі ці справи, які розвязувалися ґуберніяльними установами перейдуть тепер до округ. Права ґуберніяльних орґанів майже в цілости перейдуть до окружних установ".

Прихильники реформи мають велику рацію, коли твердять, що ці реформи причиняються до скріплення централізації адміністративного апарату а не навпаки. Та не можна не признати слушности і тим противникам реформ із рядів партії К.П.(б)У, які побоюються, що через ліквідацію ґуберніяльних осередків зменьшиться вплив партії на органи влади, бо лекше заповнити партійними робітниками 9 ґуберніяльних осередків ніж 40 окружних. До того слід зазначити, що на Україні взагалі дуже мало комуністів, а між селянами то їх майже не має. Найбільшим робітничим центром, з якого рекрутуються комуністи — це Донеччина і великі міста.

До таких наскрізь селянських ґуберній як Чернигівщина, Волинь, Поділля, Одещина а по части і Київщина необхідно буде перекинути з Донеччини та з великих міст цілі кадри комуністів до нових окружних осередків, на які ті осередки розпадуться. Само зрозуміла річ, що ця обставина комуністів ослабить. Правда ослабить їх не чисельно, але розпорошить. Чим більше, їх в купі тим вони сильнійші, а розсипаність хиба не причиниться до сили, Тому то й правильне твердження про майбутній натиск селянської стихії на органи влади. До тепер не зважаючи на все, отже і на скупченість партійних робітників, по більших центрах, той стихійний натиск теж був, а після реформи він буде ще більший. Одначе на те нема ніякої ради в такій чисто селянській країні, як Україна.

Для злагіднення того натиску і появилось тепер гасло: „Обличчям до села"!

В. М.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ.

Українська Школа на Вест Сайд, 332 W. 43 ул., межи 8 а 9 Евню розпочинає другий курс діточої науки. Принимаємо нових дітий до першої і другої кляси. Впис нових дітий кождого вівтірка і четверга від год. 5. до 7. вечером.

Родимці! Не забуваймо за рідну мову і науку наших дітий. 65-6,71-2

Шкільний Комітет.